

BESLUT

2013-09-30

Dnr: 13/00561

SAKEN

Vetenskapens värld, SVT2, 2013-03-04, inslag om en klimatrapport; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget, som var en del av en pågående bevakning av klimatfrågor, handlade om att FN:s klimatpanel (IPCC) skulle släppa en ny klimatrapport i Stockholm i september 2013. Inslaget presenterades på följande sätt.

(Programledaren) – Klimatförändringar är en tänkbar orsak till att biarterna dör ut. Och till hösten presenteras världens mest laddade forskningsrapport i Stockholm. Det är FN:s klimatpanel, IPCC:s rapport med klimatforskarnas slutsatser. Delar av innehållet har redan läckt ut och vi på *Vetenskapens värld* har fått läsa hela rapporten och det är inga glädjebesked de kommer med.

En reporter gav en bakgrund till IPCC:s nya rapport på följande sätt.

(Reporter) – FN:s nobelprisbelönade och omstridda klimatpanel har släppt sin mastodontgenomgång av klimatforskningens slutsatser ungefär var sjätte år sedan 1990. Och nu är det dags igen. I september ska delegater från hela världen klubba den sammanfattning till beslutsfattare som då lanseras. Sen kommer ytterligare två delrapporter och en slutsyntes under 2014. Fram till 2020 under sex avgörande år när ett globalt klimatavtal ska förhandlas fram och utsläppen i världen måste börja minska på allvar kommer FN-rapporten utgöra den vetenskapliga grunden för hela den politiska striden om klimatet.

En representant för IPCC sa i inslaget att man är medveten om att rapporten kommer få stora konsekvenser för det framtida politiska klimatarbetet och att det återspeglas i att så många i forskarvärlden vill medverka till den.

(Reporter) – Sen en tid florerar utkastet till de två första delrapporterna på nätet och på *Vetenskapens värld* har vi nu också kunnat ta del av den tredje delen och kan därmed för första gången ge en samlad bild av innehållet. Å ena sidan har klimatforskningen gått fram rejält med nya rön om allt från polarisarna till skärpta prognoser om framtidens havsnivåer. Samtidigt förblir den grova bilden ungefär densamma med en avgörande skillnad. Det har gått sex år men utsläppen av växthusgaser har vuxit i oförminskad takt. Världen håller i dagsläget kurs mot de värsta scenarierna i den kommande klimatrapporten och är nu mycket nära att missa chansen att hålla den globala uppvärmningen under två grader och undvika allvarliga klimatförändringar.

Den schweiziske klimatforskare som ledde arbetet med första delen av rapporten sa i inslaget att rapporten visar att klimatmålen dörrar håller på att stängas.

ANMÄLNINGARNA

Ett flertal anmälare är kritiska till de uppgifter som lämnades i inslaget som de menar varken stämde med verkligheten eller med vad som står i IPCC:s rapport. En av anmälarna anför bland annat att reportern har varit aktiv i en rödgrön extremrörelse och att det var uppenbart att Sveriges Television (SVT) försökte skrämja svenska folket till rödgrön lydnad. Anmälarna anser att hypotesen om att koldioxid är orsaken till uppvärmningen av planeten är felaktig och överbevisad. Vidare anser anmälarna att de saknas balans i rapporteringen om klimatfrågan och kritiska röster saknas i debatten om IPCC:s rapporter. Sammantaget anser anmälarna att inslaget vara alarmistiskt och både programledaren och reportern var propagandister till stöd för IPCC:s slutsatser som inte, till skillnad mot vad som påstås i inslaget, det råder ett brett stöd för bland klimatforskare.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

I inslaget avslöjades att *Vetenskapens värld* tagit del av utkast till FN:s klimatpanels, IPCC:s, kommande rapport. IPCC-rapporterna utgör den vetenskapliga grunden och referensramen för klimatförhandlingar och hela den politiska striden om klimatet och utsläppen av växthusgaser. Förutsättningen i det nu aktuella fallet, det vill säga att inslaget handlade om innehållet i de utkast redaktionen fått ta del av, stod enligt SVT:s uppfattning klar för tittarna.

Ett av huvudbudskapen i rapporten, enligt det utkast redaktionen hade tagit del av, var att världen håller på att missa chansen att undvika allvarliga klimatförändringar vilket också bekräftades i en intervju med en schweizisk professor i klimatfysik.

Att resultaten av rapporterna kommer att bli föremål för diskussion framgick tydligt i inslaget.

Världen håller på att missa chansen att undvika allvarliga klimatförändringar. Det är ett av huvudbudskapen i klimatforskarnas kommande ödesrapport. Här på München-bryggeriet i Stockholm i slutet av september kommer vad som förmodligen är världens mest laddade och mest omfattande forskningsrapport att presenteras.

Det stämmer, som en av anmälarna påpekar, att utkastet till två av delrapporterna redan hade läckt ut vid sändningstillfället. Dock hade *Vetenskapens världs* redaktion fått ta del även av den tredje delen och kunde därmed ge en samlad bild av innehållet. SVT har efter det att inslaget anmälts till granskningsnämnden återigen kontrollerat innehållet i inslaget och kan sammanfattningsvis konstatera att de uppgifter och slutsatser som återgavs stämmer överens med de uppgifter som fanns i de utkast redaktionen hade tillgång till vid sändningstillfället.

I studiointervjun med reportern gjordes också en tydlig reservation och det påpekades att det handlade om ett utkast och att det kan komma ändringar vilket också framgick tydligt i intervjun med en schweiziske klimatforskaren som sade.

Vi är mitt uppe i att färdigställa rapporten och håller nu på att gå igenom de över 30 000 kommentarer vi fått in under den sista review-vändan. 250 forskare arbetar för högtryck med att slutkolla modellsimuleringar och skärskåda observationer och data.

Det framgick alltså tydligt att det var en preliminär version av rapporten som det refererades till i inslaget.

Det som hänt sedan april 2010, när granskningsnämnden konstaterade i tidigare beslut (SB 220/10) att det inte anses strida mot kravet på opartiskhet att SVT sänder program som utgår från grundsynen att det pågår en global uppvärmning som till stor sannolikhet är orsakad av människan, kan inte anses ha förändrat läget och rapporterna måste betraktas som konsensusdokument, även om det förekommer kritik. Att de är föremål för diskussion framgick, som ovan beskrivits, av såväl påannons som speakertext samt den avslutande studiointervjun med reportern.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska bedriva programverksamheten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (5 § i sändningstillståndet).

Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (9 § i sändningstillståndet).

TIDIGARE BESLUT

Granskningsnämnden har i flera beslut sedan år 2010 konstaterat att IPCC:s slutsats att det pågår en global uppvärmning som med stor sannolikhet är orsakad av människans utsläpp av växthusgaser har ett mycket brett stöd bland såväl klimatforskare som ledande politiker. Granskningsnämnden har mot den bakgrunden i flera fall uttalat att det förhållande att ett programföretag sänder inslag som utgår från denna grundsyn inte i sig strider mot kravet på opartiskhet.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att utgångspunkten för inslaget var IPCC:s kommande klimatrapport som redaktionen studerat en preliminär version av. Det framkom också tydligt i inslaget att både klimatfrågan och IPCC:s rapport var föremål för diskussion och att rapporten var preliminär och kunde komma att revideras innan publicering. Enligt nämnden måste det vara möjligt för SVT att sända inslag som presenterar nya preliminära forskningsrön, utan att någon som ifrågasätter dessa rön samtidigt får komma till tals. Nämnden kan mot denna bakgrund och SVT:s yttrande inte finna att utformningen av inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Vad som på icke angivna grunder anförts om att redogörelsen för rapporten inte stämmer med dess innehåll innebär inte heller att inslaget strider mot dessa krav.

Detta beslut har fattats av Martin Holmgren, Elisabet Bäck, Maria Edström, Jan Holmberg och Pia Kronqvist efter föredragning av Helena Söderman.

På granskningsnämndens vägnar

Martin Holmgren

Helena Söderman